

'Je moet juist iemand moed bijbrengen'

Laura Heerlien
lheerlien@hollandmediacombinatie.nl

Leiden ★ Stefan Oud gaat verhuizen. Op zich geen reden voor een documentaire, zou je denken, maar Stefan heeft iets te vertellen. Hij vindt het namelijk vreselijk dat mensen hem als een autist behandelen. Sterker: hij kan het woord eigenlijk niet eens verdragen. We zitten in zijn nieuwe woning, in het Nico van der Horstpark aan de rand van Leiden. Het is een klein studioappartementje, maar

ligt heerlijk rustig. „Ik vind de plek wel fijn”, vertelt Stefan vanuit zijn luie stoel. En, het belangrijkste: het is zelfstandig. Hij staat nu op eigen benen. „Daar ben ik blij mee, hoewel het soms ook wel wat eenzaam is.” Dat hij op zichzelf woont, betekent ook dat Anna Poldermans, zijn persoonlijk begeleider van IVA Wonen (wonen en werken met autisme), niet meer elke dag even komt kijken. In de vorige flat, waar hij drie jaar woonde, (IVA-bewoners leven daar tussen de studen-

ten) was de hele dag iemand van IVA in de buurt. Maar Stefan kan in principe alles zelf, dus nodig is het ook niet, denkt de begeleider. „Stefan kan heel goed zijn eigen en betrouwbare keuzes maken. Ik kom nu een keer per week en het enige dat we doen is praten.” Stefan is 28, hij is afgestudeerd in natuurkunde en heeft een vaste baan. In zijn vrije tijd verdiept hij zich graag in spiritualiteit en volgt hij workshops die hem meer over zijn chakra's leren. De workshops ontspannen hem en 'brengen hem dicht bij zichzelf en bij zijn hart'. Het grote probleem is dat Stefan te veel piekert. „Er zit een monster in mij dat steeds roept dat ik niet goed genoeg ben. Dat ik een mislukking ben, tot niets in staat.” En volgens hem komt dat omdat de buitenwereld hem zo behandelt. Of, in elk geval: omdat hij denkt dat de buitenwereld hem zo behandelt. Want Stefan heeft zo weinig vertrouwen in zichzelf dat hij, als er iets negatief uit te leggen valt, dat dan ook vaak doet. „Dat doet dat monster. Het is een vicieuze cirkel. Ik denk dat iemand me niet serieus neemt of me raar vindt, daar kan ik dan niet goed mee omgaan en op dat moment gaat die ander me nog meer als autist zien, waar je maar voorzichtig mee moet doen. Dat wil ik dus juist niet, want dat bevestigt voor mij alleen maar dat ik anders ben. Ik wil niet anders zijn.” Het is een frustrerende worsteling. In de documentaire wordt die worsteling ook duidelijk, maar ligt de nadruk meer op het positieve. Op de boodschap die Stefan wil overbrengen. Hij wil waarschuwen voor de gevaren van overbescher-

Documentaire 'Stefan verhuist' over jongen die niet meer 'gelabeld' wil zijn

ming. „Mijn handje werd altijd maar vastgehouden, terwijl ik zeker weet dat het veel beter is als je iemand leert om zelf zijn dingen te laten oplossen en dat het erbij hoort als het soms verkeerd gaat. Je moet mensen juist aanmoedigen, zorgen dat ze op zichzelf vertrouwen, in plaats van ze alles uit handen nemen. Je moet ze moed bijbrengen.”

Rode draad

Liza Janson en Roos van Tongeren ontmoeten Stefan via een vriendin. Liza: „We hebben hem vervolgens een jaar lang gevolgd, met de verhuizing als rode draad. Bij belangrijke momenten gingen wij steeds mee met de camera.” Het is hun eerste documentaire. „Liza en ik werken allebei als journalist, maar onze ervaring is dat dat toch vaak wat vluchtig blijft. Soms heb je onderwerpen waarmee je meer de diepte in wilt en met een documentaire kan dat. Stefans verhaal leerde zich er perfect voor.” Confronterend was het wel voor Stefan, ervoeren de filmmaaksters. „We waren best nerveus voor zijn reactie. Hij heeft tijdens het maak-

Liza (foto) en Roos volgden Stefan een jaar met de camera.

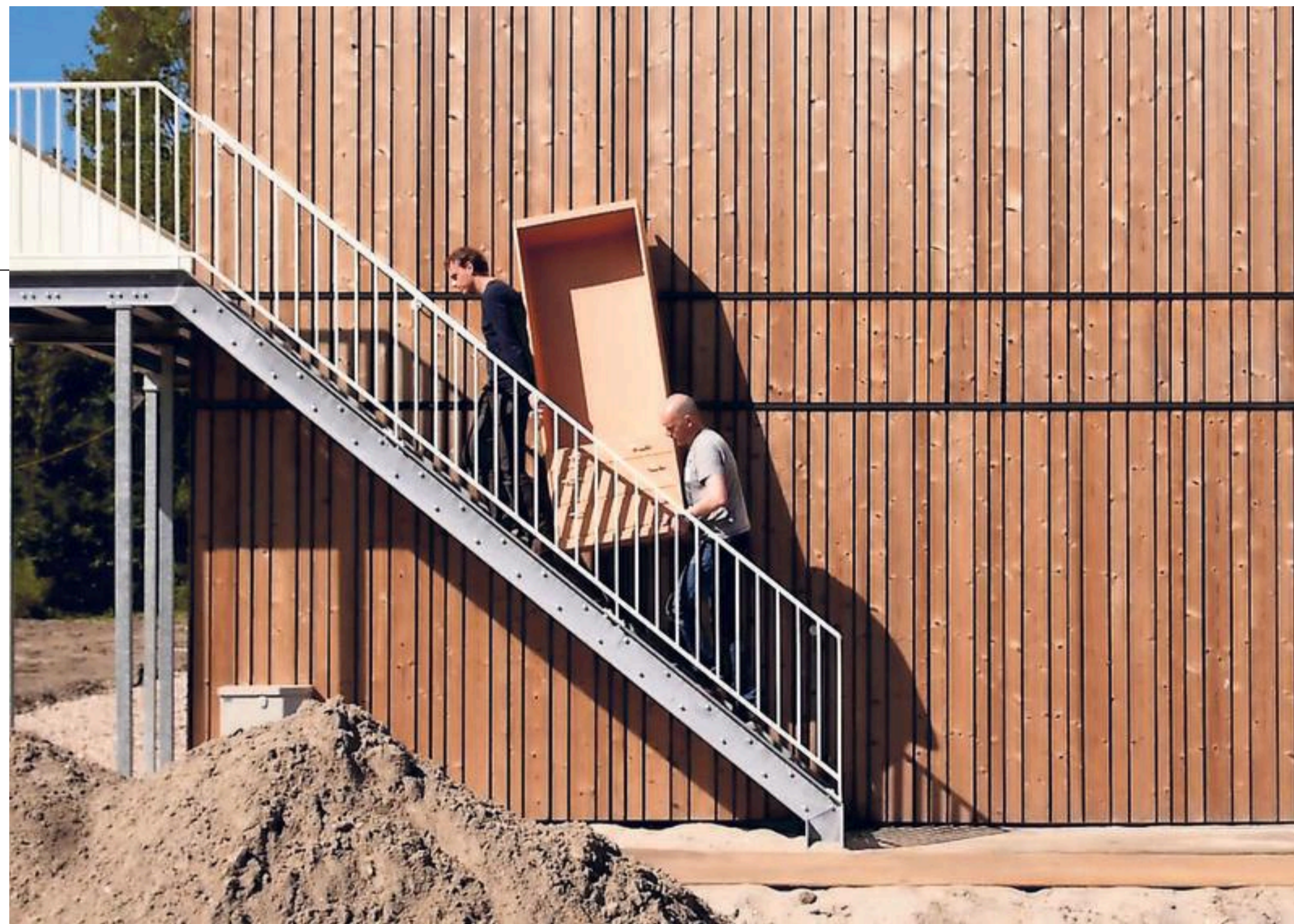
proces niets gezien en wist dus niet zo goed wat hij kon verwachten. Even zag hij het niet meer zitten en waren we bang dat hij ermee wilde stoppen. Maar na een gesprek met zijn begeleider werd hem weer duidelijk waarom hij het eigenlijk deed.” Toch is hij ook nu nog steeds onze-

ker over wat anderen van hem vinden na het zien van de film. „Ik ben bang dat ze me juist door de film als autist zien, dat het juist bevestigend werkt. Het maakt me gestrest. Mijn opa is bovendien net overleden, dus dat versterkt het. Gelukkig heb ik wel al mijn belastingaangifte ingevuld. Das ook een

stressfactor, en die kan ik nu afstrepen.” Anderen kunnen heel wat leren van Stefan, denkt Liza Janson. „Ik denk dat iedereen zijn gevoelens, de angst om er buiten te vallen, wel herkent in het verhaal van Stefan. Hij is dus helemaal niet zo 'anders'.”

Stefan Oud.

Tinga

Leidenaar Merijn Tinga is bioloog, kunstenaar en avonturier. Tel dat bij elkaar op en je hebt zijn alter ego, de Plastic Soup Surfer. Op deze plek schrijft Tinga elke week over wat hem bezighoudt.

Stormdroom

Of het komt doordat het buiten stormt of door teveel werk; ik kan de slaap niet vatten die nacht. Een windvlaag laat de slaapkamer trillen. Ik ben overdag druk geweest met 'hoe de staatssecretaris wil dat plastic flesjes niet meer in de berm of sloot terecht komen'. Ze is ambitieus. Haar statiegeld-plan is sinds een week openbaar. Maar toch heb ik zorgen. Ik staar in het donker naar het plafond.

Een felle regen trommelt op het dak. Ik moet denken aan hoe we tijdens onze eerste lange zeilreis in de lege baaien van West-Schotland schuilden tegen woeste westenwinden. Hoe de mast en stagen konden zingen. Hoe ik dan in mijn blootje, met een snel omgeslagen zwemvest, het dek opklom om in het maanlicht de ankerketting te controleren, om daarna, ziltig van de stuivende zee, de schommelende slaaphut weer in te duiken. Dat alles, wetend dat de volgende dag ruig zou worden en ik alle tijd aan de kaartentafel zou moeten doorbrengen om mijn gezin veilig naar de volgende haven te navigeren. Onrustig zak ik in een droom over plastic en de toekomst. Het is 2030. Ik zie hoe het merk Spa water-vulpunten heft in de grote steden. Bij een Spa-dispenser vul je een rigide plastic zakje in een bamboe houder. Van Campina krijg je frisdrank met een vleugje zuivel in een kartonnen pak met grote plastic vensters. Alcoholvrij bier met smaakjes is supertrendy verpakt in bruine plastic flesjes. Pepsi heeft doorzichtige plastic blikjes, Redbull ballonnen met een handvat waar hun energiedrank onder druk uit spuit. Een hype onder jongeren. De lege restanten slingeren in de parken.

De enige die nog plastic flesjes verkoopt met statiegeld is Coca Cola - die flesvorm is deel van hun merk - maar de verkoop staat onder druk. Het '90 procent recycle doel' dat is afgesproken tussen bedrijven en overheid is sinds de introductie van statiegeld in 2021 niet gehaald. Er is gesteggel over de meetwaarden. Juridische procedures lopen al jaren. Het statiegeld moet eigenlijk naar 25 cent, maar geen marktpartij wil dat. Bedrijven beloven zoals gebruikelijk beterschap en wijzen naar elkaar. Supermarkten hebben nog altijd verschillende systemen in hun winkels. Het enige dat anders is dan tien jaar geleden, is dat er geen grote flessen meer worden ingenomen, enkel kleine.

Nederland staat in Europa onderaan op de zwerfafval-ladder. De rest van de Europese Unie is per 2025 in één keer overgegaan naar statiegeld op alle drankverpakkingen. Ze kopiëren daarbij het Noorse systeem dat al vele decennia super draait.

Nederlandse milieuoorganisaties trekken zich de haren uit het hoofd. Hoe is het zover gekomen? Waarom kan de overheid niet ingrijpen? Tachtig procent van de bevolking is nota bene voor! Supermarkteigenaren trekken hun schouders op. Met alsmäär stijgende omzetten is hun macht behoorlijk gegroeid. Bovendien waait er een liberale wind. In mijn droom is het alsof het anker is losgeslagen.

Stormgolven van bedrijfs-economisch belang beuken genadeloos tegen de romp. Het roer is weg. Vanuit de kajuit kijken mensen en milieu met bange ogen naar boven. De overheid staat naakt op het dek. Het schip drijft onbestuurbaar richting de rotsen. Gelukkig is het maar een droom.

